

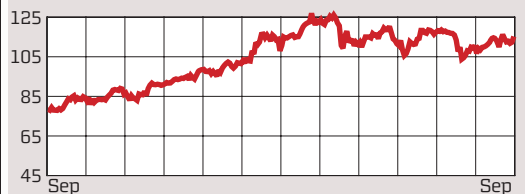
Økonomi

Kontakt økonomiredaksjonen:
okonomi@adresseavisen.no • Telefon 07200

Valuta		15.09	16.09	
Austr. dollar	AUD	5,77	5,82	▲
Danske kr.	DKK	103,87	103,90	▲
Euro	EUR	7,74	7,74	■
Jap. yen	JPY	7,32	7,33	▲
Kan. dollar	CAD	5,67	5,71	▲
Brit. pund	GBP	8,86	8,88	▲
Sveit. francs	CHF	641,31	641,73	▲
Svenske kr.	SEK	84,14	84,47	▲
US dollar	USD	5,61	5,62	▲

Oljepris siste år

Siste: 115,20 (+2,56%)

Husk pensjon når du skal bytte jobb

Dersom du bytter jobb bør du ikke bare se på lønnen, men også pensjonen. 10 000 kroner mer innbetalt i året, kan bety mye for hvor god råd du får som pensjonist.

– Pensjon kommer langt nede på lista når man skifter jobb.

– Lønn og arbeidsoppgaver kommer først, og noen spør ikke om pensjon i hele tatt, sier leder for fag og kundeservice i Danica Pensjon, Torunn Jakobsen Langlo.

Er du ansatt i privat sektor har du i tillegg til folketrygden en obligatorisk tjenstepensjon. For inntekter opptil 12G (950 952 kroner) må arbeidsgiver betale inn minst to prosent av lønn. De fleste arbeidsgiverne, cirka 62 prosent, har valgt minimumsordningen. Men arbeidsgiver kan gi deg en bedre pensjonsordning, maksimalt fem prosent av lønn opptil 6G (475 296 kroner), og opptil åtte prosent av lønn fra 6G-12G.

– Mange bruker sommerferien på å vurdere om de skal søke ny jobb etter ferien. Før du vurderer om gresset er grønnere på andre siden av gjerdet, bør du også vurdere pensjonsordningen arbeidsgiveren kan tilby, sier Langlo.

Eksempel: En person født i 1981, som starter på yrkeskarrieren som 25-åring og har en årslønn på 400 000 kroner, vil med minimumsordningen få 54 prosent av lønna i pensjon fra folketrygd og arbeidsgiver, 216 000 kroner, dersom den tas ut fra 67 år.

Med maksimumsordningen vil vedkommende få 73 prosent av lønna som pensjon, 290 000 kroner. Mens forskjellen i årlig innskudd mellom de to ordningene utgjør 10 000 kroner, så er forskjellen i utbetaling av pensjon 74 000 kroner året i ti år (se grafikk).

– Bytt lønn i pensjon

Langlo mener mange derfor bør velge bort noe av lønnstillegget, i bytte mot en bedre pensjonsordning.

– Hvis ikke ansatte er opptatt av pensjon, ser ikke arbeidsgiver noen grunn til å betale inn mer enn minstesatsene, sier hun.

For de med høye inntekter kan nedgangen i inntekt etter pensjonering bli ennå større. I den nye folketrygden settes 18,1 pro-

Bevisst på pensjon: Torunn Jakobsen Langlo i Danica Pensjon oppfordrer jobbsøkere til å være oppmerksom på pensjonsordninger på nytt arbeidssted. Foto: RUNE PETTER NESS

sent av lønna di av hvert år, opptil 7,1G, på «pensjonskontoen» din. Det du tjener over 562 000 kroner får du dermed ikke uttelling for i folketrygden.

– De som tjener mest, vil få prosentvis minst av lønna i pensjon fra folketrygden, sier Langlo.

Alle år teller

Er du født i 1963 og senere omfattes du av de nye opptjeningsreglene i folketrygden. Jobber du i privat sektor tjener du opp pensjon for inntekter fra du er 13 til 75 år.

– Pensjonssparingen er derfor enda viktigere når man kommer sent i arbeid etter studiene, sier Langlo.

Tjenstepensjon

- ◆ De fleste arbeidsgivere er pålagt å ha en pensjonsordning for sine ansatte
- ◆ Innskuddet til ordningen skal dekkes av arbeidsgiver
- ◆ Minimumskravet er 2% av den ansattes lønn
- ◆ Maksimalbeløpet er 5% av lønn inntil 475.000 (6 G) og 8% for lønn mellom 475.000 og 950.000 (12 G)
- ◆ Seks av ti bedrifter har valgt minimumsordningen

Skulle du være så uheldig å bli ufør, er det langt fra alle arbeidsgivere som har tegnet uføreforsikring for sine ansatte. Ved siste årsskifte var 600 000 arbeidstakere uten uførepensjon fra arbeidsgiver.

– Å bli ufør og bare få pensjon fra folketrygden kan bli ganske magert. Mange vil få en uførepensjon som bare utgjør rundt 50 prosent av lønn. Det er trist å ikke ha råd til å sitte på boligen sin og måtte endre livsstil. Man bør være bevisst om arbeidsgiver har en slik ordning, sier Langlo.

– Mye å tape

AFP ble innført som en tidligpensjonsordning, men har for privatansatte blitt et livsvarig tillegg til pensjon fra folketrygden og arbeidsgiver.

– Hvis du går fra en arbeidsgiver som har AFP til en arbeidsgiver som ikke har, gir du fra deg retten til AFP. Dersom du er godt over 50 år bør du tenke gjennom økonomien i å gi den fra seg, sier Langlo.

Ansatte i offentlig sektor er garantert 66 prosent av lønn i pensjon fra de er 67 år. Går du fra en jobb i det offentlige til privat næringsliv kan det bety en langt magrere pensjonstilværelse.

– Da bør du virkelig tenke over hvor stor forskjell det er på pensjonsordningene, og hva det må utgjøre i lønnstillegg for å kompensere. Dersom du er godt voksen og jobber i offentlig sektor, kan det være særdeles mye å tape på å gå til privat sektor, sier Langlo.

SISSEL LYNUM 905 99 654
sissel.lynum@adresseavisen.no

– Før du vurderer om gresset er grønnere på andre siden av gjerdet, bør du også vurdere pensjonsordningen arbeidsgiveren kan tilby.

TORUNN JAKOBSEN LANGLO, leder for fag og kundeservice i Danica Pensjon

Regneeksempel:

Født: 1981
Yrkesliv: i jobb som 25-åring
Årslønn: 400 000
Pensjonsalder: 67 år

Jobb med dårlig pensjonsordning (2% av lønn)

Årlig innskudd: 6 400 kr
Årlig utbetaling (fra fylte 67 år, og i ti år): 51 000 kr
Pensjon i prosent av lønn (folketrygd + tjenstepensjon): 54%

Jobb med god pensjonsordning (5% av lønn)

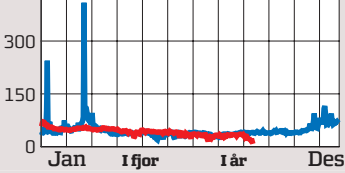
Årlig innskudd: 16 000 kr
Årlig utbetaling (fra fylte 67 år, og i ti år): 126 000 kr
Pensjon i prosent av lønn (folketrygd + tjenstepensjon): 73%

Den gode ordningen gir 75 000 kroner mer i årlig pensjon i de ti første årene av pensjonstilværelsen

Spotpris strøm

øre pr. kWh

I dag 7,98 - samme tid i fjor 40,76

Gjeldskrisen bekymrer

● **Oslo:** Mange nordmenn er bekymret for gjeldskrisen i Europa. En av fem tror den vil påvirke dem negativt. Nettmegleren Nordnett har gjennomført en undersøkelse som viser at 23 prosent tror krisen vil påvirke dem negativt. 20 prosent tror at de må betale høyere renter på lånet sitt og 10 prosent tror at det kommer til å bli vanskeligere å få lån. ©NTB

Eiendomsinvestor og storviltjeger har kjøpt Storfosen Gods. **Neste side >**

- Vanskelig å sette seg inn i

Megler Marius Husby (36) tenkte ikke på pensjon da han nylig byttet jobb.

– Nei, det gjorde jeg ikke. Men da jeg fikk høre om pensjonsordningen til Eiendomsmegler 1, så viste det seg at den er vesentlig bedre enn den jeg hadde tidligere, sier Husby.

Han begynte i ny jobb for ei uke siden. Husbys nye arbeidsgiver betaler inn maksimalt innskudd i obligatorisk tjenestepensjon, fem prosent opptil 6G, og åtte prosent for lønn fra 6-12G. Meglerens forrige arbeidsgiver hadde kun minimumsordningen, med to prosent av lønn.

– Når man ser hvor stor forskjell det utgjør, så er det noe man bør ta med. Det ble heller ikke fremhevet av Eiendomsmegler 1 under intervjuet, sier Husby.

Han forteller at han vurderte helt andre ting enn pensjonsordninger da han vurderte jobbskifte.

– Jeg ønsket nye utfordringer. Det gikk mye på følelser, kulturen til den nye arbeidsgiveren

hadde mye å si, og det økonomiske. Men lønn sto ikke øverst på lista da jeg byttet jobb.

Husby viser til at deler av lønna uansett er provisjon, avhengig av hvor mange boliger han megler salget av. Husby tror ikke han er alene om å ikke tenke på pensjon ved jobbyte.

– Jeg tror det er vanskelig å sette seg inn i. Om det er to eller fem prosent av lønn sier folk lite. Da er det enklere å vise til årslønn. Om du er 23 år er det vanskelig å vite hvor du er når du er 67, sier Husby.

Han kan ikke tenke seg å bytte lønnstillegg mot bedre pensjonsordning.

– Nei, jeg sparer selv. Det tror jeg er veldig vanskelig å selge inn. Da skal du være veldig trygghetsøkende, sier Husby.

Eiendomsmegler 1 betaler også innskudd til uførepensjon for de ansatte.

– Jeg har også uføreforsikring selv. Så sparer jeg til egen pensjon, og setter 1000 kroner i måneden i fond. Det jeg får fra folketrygden og arbeidsgiver blir for lite, sier Husby.

– Om det er to eller fem prosent av lønn sier folk lite. Da er det enklere å vise til årslønn. Om du er 23 år er det vanskelig å vite hvor du er når du er 67.

MARIUS HUSBY

FAKTA

Pensjonsreformen

- Nye regler for pensjon fra folketrygden ble innført fra nyttår. Har som mål å få flere til å jobbe lenger.
- All pensjongivende inntekt fra du er 13 til 75 år teller med i opp-tjeningen. Du tjener opp 18,1 prosent av lønn opptil 7,1 G (562 433 kr) årlig.
- Du kan ta ut pensjon fra fylte 62 år, dersom pensjonen din tilsvarer minstepensjon ved 67 år. Jo tidligere du begynner å ta ut pensjonen, jo lavere årlig utbetaling.
- Du kan ta ut pensjon og samtidig jobbe så mye du vil, uten at pensjonen avkortes. **Obs:** Har du rett til offentlig tjenestepensjon gjelder andre regler.
- Siden forventet levealder øker, må framtidige pensjonister jobbe lenger enn dem som går av med pensjon i dag for å få utbetalt like mye.
- Er du født i 1963 eller senere følger du nytt opptjeningssystem. De som er født i 1954–1962 følger delvis gammelt og delvis nytt opptjeningssystem.

Kilde: Nav

Gjeldskrisen ikke løst – ny leder-kritikk

Aten: Europeiske ledere graver et stadig dypere hull mens de forsøker å løse gjeldskrisen i eurosonen, mener eksperter. Helgens utenriksminister møte i Polen ga ingen klare svar.

Timothy Geithner

De aller fleste analytikerne mener det ikke finnes håp om å redde Hellas fra konkurs. Men dersom europeiske ledere ikke snart tør si dette høyt, er faren at også andre land, som Italia og Spania, får store problemer, mener mange økonomer.

– De på andre områder splittede EU-lederne har samlet seg om å kritisere markedene, IMF og USAs finansminister Timothy Geithner – for at de er ærlige om omfanget av problemene i eurosonen, sier Sony Kapoor.

Han er leder for tenketanken Re-define. Kapoor peker på at EUs strategi nå ser ut til å være å «ta livet av budbringeren», og at Unionen «er rammet av trangsynthet, smålighet og sommel».

– Dette lover ikke godt for EU-ledernes evne til å svare på den store og umiddelbare utfordringen som Italias ikke bærekraftige lånekostnader utgjør, sier han.

Selv om land som Italia, Irland og Hellas sliter med mye gjeld, velger Den europeiske sentralbankens president Jean-Claude Trichet å fokusere på at eurosonen har mindre total gjeld enn for eksempel USA og Japan.

Men så lenge hvert enkelt land utsteder sine egne gjeldsbrev, eller obligasjoner, hjelper det lite at den totale gjelden i eurosonen er under kontroll, påpeker kritikerne.

©NTB

Ikke førsteprioritet:

Pensjonsordning var ikke det viktigste da Marius Husby byttet jobb, men han fikk bedre betingelser enn på sin forrige arbeidsplass. Foto: NILS H. TOLDNES